

Neyðugt við eini havumhvørvislóg undan oljuleiting

– Við atlit til, at vit um vónandi ikki ov langa tíð fara undir oljuvinnu á føroyskum øki, havi eg valt at leggja uppskotið fram, tí tað m.a. tryggjar føroyskum myndugleikum neyðugu heimildirnar til at áseta reglur um útleiðing frá boripallum segði Eyðun Elttor, landsstýrismaður, tá hann tók orðið undir viðgerðini av havumhvørvislógini

JAN MÜLLER

Eyðun Elttor, landsstýrismaður visti á, at lógin eigur kortini ikki at orða fyrri, at vit fara undir at kanna, hvørt hetta er rætta havumhvørvislóg til okkara víðurskipti – tí uppskotið er rættiliga merkt av, at talan er um eina tillagaða danska lóg.

Hann visti eisini á, at í sambandi við eina komandi oljuvinnu á føroyskum hav-øki eiga vit at gera okkum greitt, at vit hava ábyrgdina fyrri, at umhvørvisfyrirlit verða tikin. Í oljulógini, sum er føroysk lógtingslóg, verður dentur lagdur á, at oljufelag skulu taka umhvørvisfyrirlit á øllum stigum í teirra virksemi. Somuleiðis er heimild í lógini at krevja, at tað í sambandi við ávísar verkætlanir verða gjørdar kanningar um umhvørvisfylgjur.

Oljufelgini hava skrivað sær hetta aftanfyrri oyrað og hava – eftir áheitan frá føroyskum oljuyndugleikum – skipað seg í eitt samstarv (GEM-samstarvið), har ymskar kanningar av umhvørvis- og náttúruviðurskiptum verða gjørdar. Fleiri føroyskir stovnar taka lut í samstarvinum, soleiðis at teir fáa økta vitan um oljuvinnu, men eisini fyrri at teirra vitan og kanningar-úrslit kunnu koma oljuvinnuni tilgóðar. Endamálið hjá GEM er at tryggja noktandi vitan um umhvørvisviðurskipti, áðrenn farið verður undir frálansboringar á føroyskum øki segði landsstýrismaðurin.

Okkara krøv

Hann legði tó dent á, at tað

eru ikki bara oljufelgini, sum skulu fyrirreka seg. – Vit skulu eisini gera okkum greitt, hvat vit krevja av feløgnum og hvat vit vilja loyva teimum. Her kemur tað inn í myndina, at oljulógin bara er karmur um komandi oljuvirksemið – hon er ikki ein umhvørvislóg sum so. Hon hevur t.d. onga heimild um, hvørji evni (kemikalir) kunnu latast út í sjógv frá boripallum og øðrum havstöðum. Tað er hetta, sum havumhvørvislógin ger, m.a. við í § 30 í uppskotinum at áseta, at landsstýrið – eftir at danski umhvørvismálaráðharrin hevur úttalað seg – kann áseta reglur hesum viðvíkjandi. Slíkar reglur verða í vestureuropa ásettir samsvandi tilmælum frá einum bóli undir OSPAR-sáttmálanum, sum lógtingið samtykti 23. oktober í fjór. Við tað at tilmælini javnar verða dagførd orsakað av nýggjari vitan um árinini av einstøku evnunum, verður tað hildið skilagott, at slíkar reglur verða ásettir í kunnigheit, so vit skjótt kunnu laga okkum eftir tilráðingunum. – Frá danskari síðu hevur verið nevnt, at einki eigur at vera til hindurs fyrri, at umboð fyrri føroyskar umhvørvismyndugleikar taka lut saman við teimum í OSPAR-samstarvinum.

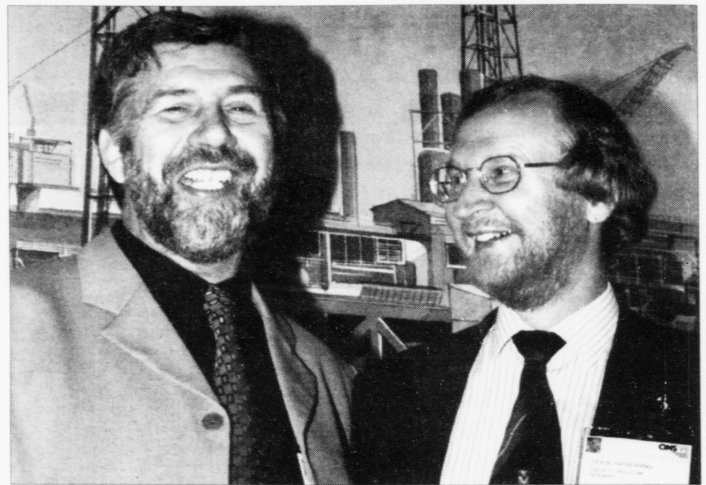
Meiri orka til umsiting

Landsstýrismaðurin visti á, at tað tíverri helst er rætt at siga, at vit ikki hava lagt stórvægis dent á at menna okkara umhvørvislóggevu og okkara umhvørvisfyrirsiting. Hann metti, at tað er neyðugt at seta meiri orku

av til at umsita umhvørvislógir. Eingin ivi er um, at vit eiga at seta av ta orku, sum er neyðug fyrri at umsita í hvussu er tann partin av havumhvørvinum, sum hevur við eina komandi oljuvinnu at gera, tí umráðandi er, at henda nýggja vinnugreinin avirkað havumhvørvið og harvið fiskivinnuna sum minst. – Sum fráliður haldi eg tað eisini vera rætt, at vit gera okkara ávirkning galdandi í ymsum aljóða fora, tí vit kenna sviðan av árinum frá idnaðarlondunum fyrri sunnan, soleiðis sum t.d. PCB-kann-ingarnar hava víst. At stríðast móti dalkingini frá idnaðarlondunum er eisini eitt mál, sum samgongan hevur tikið við í samgonguskjalið.

Tilbúgving

Kapittul 11 í uppskotinum snýr seg um tilbúgving í sambandi við møguleika olju- og kemikalidalking. Landsstýrismaðurin segði, at eisini her hava útlitini fyrri eini komandi oljuvinnu verið ein katalysatorur fyrri at fáa gongd á eitt arbeiðið, sum kortini átti at verið gjørt fyrri langari tíð síðani. Í vinnuálmástinum varð í fjór settur skjótið á eina verkætlan um at gera eina

Eyðun Elttor, landsstýrismaður við oljumálum, her avmyndaður saman við leittstjórnum hjá Saga Petroleum, Terje Hagevang. Saga er nettupp eitt av teimum olju-feløgum, sum leggur alstóran dent á reini umhvørvi

tilbúgvingarætlan fyrri Føroyar. Fyrst verður dentur lagdur á at greiða ábyrgd-arbytið, gera mannagongdir v.m., men seinni verður helst eisini hugt at, hvørjari útgerð t.d. Vaktar- og Bjarg-ingartænastuni tørvar fyrri til fulnar at kunna basa mögulegari havdalking. Oljulógin heimilar okkum annars at krevja av oljufeløgum, at tey hava neyðuga útgerð ella atgongd til útgerð fyrri at avmarka dalking, um eitt-hvørt óhapp skuldi hent.

Eyðun Elttor visti á, at umhvørvismál hava seinnu árin fingið alsamt stórra týðning í tilvitanini hjá fólki. Samstundis sæst á teirri orgrynnu av aljóða sáttmálum, sum snúgva seg

um umhvørvismál – tað verið seg um biodiversitet, havdalking, burðardygg nýtslu av tilfeingi, vakstrarhúsgass ella annað – at heimurin sær út til at hava ástand, at skal nakað mun-agott spyrjast burtúr, so má samstarvast tvørtur um landamark.

– Fyri okkum føroyingar, hvørs tilvera er so tætt knytt at lívinum í sjónum, haldi eg tað sum nevnt verða umráðandi, at vit sum minstamál koma okkum upp tann partin av aljóða samstarvinum, sum hevur við havdalking at gera. Eg ætli mær um stutta tíð at seta eitt umhvørvisráð við umboðum fyrri lands- og kommunalar myndugleikar, vinnu- og á-

hugafeløg o.s.fr., soleiðis at vit fáa sett okkara umhvørvislóggevu í perspektiv og evna til nøkur tilmæli, sum kunnu gerast grundarlagið undir einum framtíðar heildarpolitikki á umhvørvis-økinum segði Eyðun Elttor, landsstýrismaður m.a. tá havumhvørvislógin varð til viðgerðar á tingi.

Tingmenn tóku sum heild undir við at seta í gildi dansku lógina við umrøddu broytingunum. Víst varð á, at tað hevur stóran týðning, at vit fáa greið og skipað víðurskipti á hesum so týðandi øki, áðrenn ein olju-leiting tekur seg upp í føroyskum sjóvi.

Málið fór í Trivnaðar-nevndina til viðgerðar.

Føroyar fáa skjótt sína egnu havumhvørvislóg

Føroyskir myndugleikar fáa við eini nýggjari havumhvørvislóg nú ábyrgdina av øllum havumhvørvinum innan fyrri føroyska fiskimarkið og fara harvið at lúka treytir í aljóða konventiónum so sum OSPAR. Lógtingið víðgjørdi herfyri uppskot til havumhvørvislóg, sum eisini fær stóran týðning fyrri komandi oljuvirksemi við Føroyar

JAN MÜLLER

Í farna mánað varð uppskot »Uppskot til ríkislovgáttimæli um at seta í gildi fyrri Føroyar »anordning om i-krafttræden for Færøerne af lov om beskyttelse af havmiljøet« lagt fyrri lógtingið. Eftir viðgerðina á tingi fór málið í nevnd og fer í næstum at koma til 2. og 3. og harvið endaliga víðgerð í tinginum.

Tað var Eyðun Elttor, landsstýrismaður í olju- og umhvørvismálum, sum legði uppskotið fyrri tingið. Í viðmerkingum stendur m.a. at tað í lógini frá 1993 um leiting eftir olju og gassi á føroyskum øki varð álagt, at arbeiðssetningurin hjá

oljuráðleggingarnevndini eisini skuldi vera at gera uppskot til lógið og kunngerðir viðvíkjandi oljudalking av havumhvørvinum. Oljuráðleggingarnevndin boðaði í 1996 frá, at hon metti, at havdalking frá boripallum og umsiting av umhvørvisreglum fyrri útleiðing frá boripallum átti ikki at verða víðgjørt í oljuhøpi einans, tí slík mál eru tvørgangangandi og hoyra av røttum heima í umhvørvislóggevu hjá umhvørvismyndugleikum. Landsstýrið tok undir við hesum sjónarmiði og setti ein arbeiðsbólk. Arbeiðsbólkurin hevur síðani arbeiðt við at laga danska havumhvørvislógina til føroysk víður-

skifti, soleiðis at landsstýrið í størsta møgulegan mun hevur ábyrgdina fyrri havumhvørvinum innan føroyska fiskimarkið, herundir útleiðingarloyvum frá borivirksemi, dumping ol.

Tá nýggja havumhvørvislógin er komin í gildi er føroyska lóggevan innan havumhvørvið samsvarandi tí dansku. Føroyar kunnu tá lúka treytirnar í konventiónum, sum Danmark hevur ratifiserað, t.d. OSPAR.

Tað verður Heilsufroðiliga Starvsstovan, sum kemur at umsita nýggja havumhvørvislógina saman við Vaktar- og Bjarg-ingartænastuni. Neyðugt verður at økja um mánningina á Heilsufroðiliga Starvsstov-

uni og verður neyðugt við uppaftur stórra orku, tá ið oljuleiting kemur at fara fram. Hjá Vaktar- og Bjarg-ingartænastuni er neyðugt at betra um móttøkuna av frábøðum, betra um eftirlitið við føroyska havøkkinum, betra um útgerðina til tilbúgving og upptøku av oljudalkingum, betra um upplýringina av mánningum og at fáa játtan til keyp av meiri útgerð. Roknast má sostatt við, at umsiting av nýggju lógini fer at krevja økta orku komandi árin.

Flokkarnir á tingi tóku sum heild undir við at seta dansku lógina við broytingum í gildi.

TIL SØLU

	Árg.
Peugeot 405 GTX DIESEL	95
Mercedes 300 DIESEL	87
Toyota Hi Ace 2400 van, sera góður	88
Mitsubishi Pajero 4x4 D persónbilur	86
Ford Thunderbird v/ skaða	89
Chevrolet Monza 1.8	89
Toyota Camry 1800 GL	86
Nissan Sunny 1.4 L	87

Fígging kann útvegast

Bilfriðkan

Velbastaðvegur
110 Tórshavn
Tlf. 317300 - 284700

